

1. Білоусова О.О. Поняття і ознаки кримінальної безпеки країни / О.О. Білоусова // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 83-87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11bookbk.pdf>.

2. Вербенський М.Г. Транснаціональна злочинність : монографія / М.Г. Вербенський. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2009. – 356 с.

3. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. / Голіна В.В. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2011. – 120 с.

Шевченко Таїсія Віталіївна
ст. викладач кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ЖИТТЄВО ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ СУСПІЛЬСТВА

Кожна держава в усі часи свого розвитку прагнула до того, щоб в суспільстві панував мир, спокій та добробут. Для досягнення цієї мети необхідно усвідомлювати, що головною в суспільстві є його основа – народ, найменшою складовою частиною якого є людина, життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність і безпека якої в нашій державі визнаються найвищою соціальною цінністю, як проголошено у ст. 3 Конституції України.

Основні права людини – це певні можливості людини, котрі необхідні для її існування та розвитку в конкретно-історичних умовах та об'єктивно визначаються досягнутим рівнем розвитку людства (економічним, духовним, соціальним), маючи бути загальними та рівними для всіх людей. І з цього боку права людини – явище цілком соціальне: породжуються вони самим суспільством [1, с. 99].

Наша держава є демократичною, правовою, а це означає, що в ній має панувати право, а воно, як вже зазначалося раніше, є однією з найвищих соціальних цінностей і поставлено під охорону і забезпечується законом, за порушення якого настає відповідальність: дисциплінарна, адміністративна чи навіть кримінальна. Саме кримінальна відповідальність настає за порушення таких людських прав, які поставлені під охорону кримінального законодавства України, наприклад такого, як право на життя. Такі порушення визнаються злочинними діяннями.

Проблема злочинності була актуальною в усі часи існування суспільства, посідаючи одне з перших місць серед найбільш гострих проблем, що турбували громадську думку. Не є винятком і сьогодення, навіть навпаки – ця проблема з кожним роком стає все гострішою, набуває характеру глобальності. Тероризм, наркоманія, корупція та інші антисоціальні явища викликають глибоку корозію всього механізму державного розвитку, тим самим сповільнюючи його. Злочинність має неабиякий серйозний характер і може призвести до серйозних наслідків, які створюватимуть певний «бар'єр» для економічного, соціального розвитку країни, призводячи навіть до руйнування демократичних засад державності. Так, за даними Генеральної прокуратури Украї-

ни, у 2013 р. усього обліковано кримінальних правопорушень 563560, загальна кількість потерпілих від кримінальних правопорушень становила 426651, з них неповнолітні потерпілі – 7446, малолітні потерпілі – 3267, особи похилого віку та інваліди I та II групи – 33119; у 2014 році – обліковано кримінальних правопорушень 529139, загальна кількість потерпілих від злочинів – 393532, неповнолітні потерпілі – 4996, малолітні потерпілі – 2345, особи похилого віку та інваліди I та II групи – 27750; у 2015 році – всього обліковано 565182 кримінальних правопорушень; осіб, які потерпіли від кримінальних правопорушень, – 412689; з них неповнолітніх – 4809; малолітніх – 2241; інвалідів I та II групи та осіб похилого віку – 27330; у 2016 році загальна кількість облікованих кримінальних правопорушень – 592604; з них потерпілі особи – 444617; неповнолітні – 4838; малолітні – 2362, особи похилого віку та інваліди I та II групи – 27823 [2]. Аналіз наведених статистичних даних дає можливість дійти висновку, що порівняно з 2013 роком і дотепер кількість осіб, які постраждали від кримінальних правопорушень, невпинно зростає.

Якщо причини, умови та наслідки злочинності, тобто її природа і сутність, вивчаються протягом достатньо значного періоду часу, то категорія «кримінологічна безпека» є порівняно новою. Безумовно, вивчаючи сутність зазначеного поняття, неможливо не торкнутися питання безпеки взагалі, адже воно в даному випадку є основоположним, вихідним. В юридичній сфері поняття «безпека» означає «стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз» [3, с. 141].

Життєво важливі інтереси соціальних груп і громадських об'єднань полягають у забезпеченні визначених законами умов їх функціонування, саморозвитку, самоврядування, підвищення активності членів цих груп з досягнення їх цілей. Інтереси міста включають встановлення політичної, економічної та соціальної стабільності, виконання законів і підтримання правопорядку, створення нормальних умов життєдіяльності для жителів міста і його структур [4].

Все ж таки безпека – це певне абстрактне поняття, це не лише сприятлива обстановка в суспільстві, певне середовище, в якому існує людина, що зовні виглядає позитивним, а й внутрішній стан особи, її відчуття, яке має характеризуватись спокоєм.

У вказаному понятті інтереси людини та держави мають рівнозначну силу, проте інтереси людини та громадянина вказані в першу чергу. З цим можна цілком погодитися, думка законодавця стосовно цього є правильною, адже в кожній державі людина повинна займати головне місце, бо вона і є частина держави.

Проблема безпеки людини з'явилася порівняно недавно, трохи більше десяти років тому. До цього безпека пов'язувалася переважно з державою, стурбованість викликала лише безпека держави [5, с. 387].

Взагалі існує велика кількість видів безпеки, серед яких державна, економічна, політична, військова, енергетична та ін. З-поміж цих різновидів слід виділити і кримінологічну безпеку, визначення якої на законодавчому рівні зараз не має свого закріплення. Незважаючи на це, явище, що висвітлює суть

вказаного поняття, займає одне з ключових місць в сучасному житті, його зміст розкриває сутність безпечного стану суспільства та шляхи його захищеності від протиправних посягань. Звичайно, в чистому, так би мовити, виді існування такого стану бути не може, оскільки він має бути ідеальним, тобто виключити будь-які загрози щодо охоронюваних прав, свобод та інтересів, для якого безпека від злочинності має бути абсолютною. З практичної точки зору забезпечити повною мірою утримання від суспільно небезпечних дій осіб, котрі схильні до їх вчинення та здатності протистояти їм, на жаль, не є можливим. До такого ідеального стану, коли соціум буде позбавлено від страху перед суспільно небезпечними посяганнями, оскільки останні будуть контрольованими, варто прагнути.

Питання кримінологічної безпеки є надзвичайно актуальним, особливо в сучасному світі, коли рівень злочинності набув неабияких масштабів, через це оцінити зовнішнє середовище соціуму як кримінологічно безпечне не можна.

Одним із завдань кримінологічної безпеки є саме усунення зазначених причин, оскільки наслідком його буде мінімізація злочинних посягань, певна безпека від злочинності, яка, у свою чергу, на думку Т.В. Мельничук, і є кримінологічною безпекою. Поряд з наведеним існує також ще декілька визначень кримінологічної безпеки.

Так, М.М. Бабаєв характеризує кримінологічну безпеку як стан захищеності законних інтересів особистості, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, джерелами яких виступають явища, тією чи іншою мірою пов'язані зі злочинністю, суспільно небезпечними посяганнями, кримінальною діяльністю, інтересами криміналітету [6, с. 9].

Існує й інше визначення кримінологічної безпеки, а саме як стан захищеності усього того, що є необхідним для її нормального, тобто узгодженого із законами людської природи, життя, від сваволі, яка проявляється у вигляді злочинів [7].

Таким чином, кримінологічна безпека в чистому вигляді – це такий ідеальний стан існування суспільства та держави, що включає в себе абсолютну безпеку від злочинності, тобто виключення будь-яких загроз правам, свободам чи інтересам конкретної особи, групі осіб чи державі, та за якого соціум позбавлено від страху перед суспільно небезпечними посяганнями, так як останні є повною мірою контрольованими, і який забезпечений повним утриманням від вчинення суспільно небезпечних діянь особами, які схильні до цього.

1. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посібник / П.М. Рабінович. – Вид. 5-те, зі змін. – К. : Атіка, 2001. – 176 с.

2. Статистичні відомості про кількість кримінальних проваджень та руху по них за 2013-2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=1.

3. Ткач С.М. Система економічної безпеки: регіональний аспект / С.М. Ткач [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rusnauka.com/4_SND_2012/Economics/4_100344.doc.htm.

4. Юридична енциклопедія : в 6 т. – Т. 1. А-Г / редкол. : Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 1998. – 672 с.

5. Правознавство : підруч. для студ. вищих навч. закладів / ред. : В.В. Копейчиков, А.М. Колодій. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 752 с.

6. Профілактика злочинів : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та

ін.; за заг. ред. О.М. Джузи. – К. : Атіка, 2011. – 720 с.

7. Бабаев М.М. О криминологической составляющей уголовной политики / М.М. Бабаев // Криминологический журнал. – 2008. – № 2. – С. 4-10.

Шиян Ольга Юріївна

ст. викладач Запорізького національного
технічного університету

ДО ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АСПЕКТУ СОЦІАЛЬНОЇ ОБУМОВЛЕНОСТІ НЕЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ, ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ ЧИ НАДАННЯ КРЕДИТІВ З БЮДЖЕТУ БЕЗ ВСТАНОВЛЕНИХ БЮДЖЕТНИХ ПРИЗНАЧЕНЬ АБО З ЇХ ПЕРЕВИЩЕННЯМ

Однією зі складових соціальної обумовленості нецільового використання бюджетних коштів, здійснення видатків з бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням є економічна складова.

Відповідно до Бюджетного кодексу України та Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі (затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2002 р. № 538-р) основним принципом бюджетної політики є цільовий характер бюджетних коштів. Він полягає в тому, що бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями та бюджетними асигнуваннями, а також встановлюється безпосередній зв'язок між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання.

Використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету здійснюється на стадії виконання бюджету з метою позитивного впливу на рівень соціально-економічного розвитку країни та добробуту громадян.

В економічному аспекті питання використання бюджетних коштів були розглянуті такими науковцями, як В. А. Копилов, Д. С. Олійник, І. Л. Крещенко, І. Я. Чугунова, О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк, А. В. Скрипник та іншими вченими.

Бюджетна політика України є головним інструментом державного впливу та регулювання стану і розвитку економіки. При здійсненні такого регулювання постають певні стратегічні проблеми, що потребують вирішення. Однією з таких важливих проблем є нецільове використання бюджетних коштів.

Недостатньо вирішеними в методичному і практичному аспектах залишаються питання аналізу макроекономічних наслідків нецільового використання бюджетних коштів та оцінки їхньої ефективності [1, с. 35].

Для вірного вирішення питання на практиці нецільового використання бюджетних коштів треба надати поняття цільового та нецільового використання бюджетних коштів з точки зору економічного змісту [2, с. 46].

Цільове використання бюджетних коштів – це своєрідний інструмент, який використовується для забезпечення виконання рішення (закону про дер-